

TE MATEMATE O TE KAURI

NGĀ MEKA MŌ TE PHYTOPHTHORA TAXON AGATHIS (PTA)

1. He aha oti te *Phytophthora taxon Agathis*?

E karangatia noa ko te PTA, he tukumate (pūtaka tahumaero) tipu moroiti rite ki te hekaheka te *Phytophthora taxon Agathis* ka pā nei ki te kauri anake. Kua tūtohutia te PTA he momo *Phytophthora* motuhake e ngā rangahau o muri tata nei, he momo kāhore nei i whakaahuatia i mua.

2. Ka aha nei ia ki ngā rākau kauri?

Ko ōna tohu ko te kōwhaitanga o ngā rau, te ngaronga rau, te tātarahake me te hahore o runga. Tērā ka puta he pāpaka pea ki ngā rākau mate e tahe nei i te kāpia, taea noa ngā pakiaka nui, ka whītiki rawa i te tiwai anō hei "kara pirau". Ka taea ngā rākau pakeke me ngā tipu te whakamate e te PTA.

3. Ka hōrapa pēhea rā ia?

Ko te whakapono he momo noho-oneone te PTA, he mea hōrapa i te oneone me te nekenga o te wai i te oneone, ka whiti haere i tēnei rākau ki tēnei rākau rā ngā pakiaka, rā te kaikawe tangata, kararehe hoki o te tahumaero.

4. I puta pēhea mai rā ia?

I whakaingoatia tūturutia i Āperira 2008, ko tōna whanaunga tata ko tētahi tukumate pākākā (*Phytophthora katsurae*) nō Kōrea. Ko te whakaaro nō tāwāhi tēnei tukumate. Heoi anō, horekau e mōhiotia tētahi mea mō tēnei momo i tāwāhi.

5. Ka kitea hoki i whea?

Kua kitea te PTA i Huia me te Ripa Maungaroa i te Pāka ā-Rohe o ngā Mokoroa Waitākere, i ngā whenua rāhui o te Papa Atawhai i Aotea, i te Pāka Kauri o Trounson i te Taitokerau hoki.

Kua kite anō ngā tohu o te matemate o te kauri i Cascade Kauri ngā Waitākere me ētahi atu wāhi o Rodney, Franklin, Waitākere me te Raki-pae-whenua, tae anō ki Pakiri, Albany, Okura me te Ngahere o Waipoua.

6. He aha ngā mea ka taea e tātou kia kore ai ia e hōrapa?

Āta tiaki kei te mā ō hū, ō taea, ō utauta hoki i te paru i mua, i muri hoki i te haere ki te ngahere kauri.

I muri i ia haerenga āta horoia ō hū me ērā atu utauta ka pā ki te oneone, ina koa kei te haere tonu koe ki tētahi ngahere kē.

Kia ū tonu ki ngā ara tautahi o te pāka i ngā wā katoa. Tērā e hōrapa te tahumaero i te nekenga o te paru huri noa i ngā pakiaka.

Herea tō kurī i ngā katoa. Ka taea te tahumaero te hōrapa pokerehū e te kurī ki te huraina e rātou te oneone huri noa i ngā rākau.

7. Kia aha ahu me kei tōku whenua te kauri?

- » Whakaititia rawatia te takahuri haere huri noa i ngā pakiaka o ngā rākau kauri.
- » Kaua te kurī me ērā atu kararehe e tuku kia tata ki ngā rākau kauri.
- » Tikina ake he tohu whakatūpatō, ka whakatū kia mōhio te manuhiri ki te mōrea hōrapa i te tahumaero. Ka taea ēnei te whakakirihou kia roa ai.
- » Ki te whakaaro koe kei ō rākau ngā tohu o te PTA whakapā koa ki te Kapa Urupare Kauri Matemate i 0800 NZ KAURI (695 2874).

8. Ka katia rānei ngā pāka me ngā whenua rāhui?

I tēnei wā kāore he whakaaro kati i ngā pāka me ngā whenua rāhui, engari pea ā te wā.

WHAKAPĀ MAI

Mō ētahi atu pārongo, kia kōrerotia rānei tētahi kitenga pea o te kauri tahumaero i te whenua tūmatanui, tūmataiti rānei, waea ki te Kapa Urupare Kauri Matemate i 0800 NZ KAURI (695 2874) haere rānei ki www.kauridieback.co.nz



KAURI DIEBACK MANAGEMENT TEAM

NEW ZEALAND. IT'S OUR PLACE TO PROTECT.

